

Náročné úkoly, které musí naše společnost v současné etapě řešit, vyžadují také zdokonalování práce společenských věd, zejména pak prohloubení poznání zákonitostí rozvoje společenských vztahů a podmínek jejich fungování.

Hlubší vědecké poznání všech významných souvislostí, podmínek i rozporů procesu výstavby rozvinuté socialistické společnosti je důležitým předpokladem pro zdokonalování společenského řízení. Vědecká práce, zvláště v oblasti společenských věd, nemůže být odtržena od praktické činnosti. Každá věda se úspěšně rozvíjí právě v nejtěsnějším styku s praxí, která je zdrojem podnětů, objednavatelem řešení vědeckých úkolů i nástrojem prověřování získaných poznatků. Je příznačné, že pozitivní výsledky vědy se projevují právě tehdy, když metodika vědecké práce nejvíce odpovídá potřebám praxe, a tam, kde jsou výsledky systematicky konfrontovány s těmito potřebami. To platí u sociologie o to víc, že tato věda pretenduje na poznávání zákonitostí společenského pohybu v konkrétních společenských podmínkách, tedy na vecné a exaktní poznání konkrétně historické situace.

Máme-li tedy posoudit, jak se projevilo téměř čtyřicetileté období výstavby socialistické společnosti v rozvoji marxisticko-leninské sociologie, je třeba současně hledat odpověď i na otázku, co přinesla tato věda praxi, jakými poznatky zásadně přispěla k řešení společenských problémů. Snažší je ovšem zhodnotit to, jak se rozvíjela sama sociologie pod vlivem společenské praxe, než přesně identifikovat její přínos pro tuto praxi. Poznatky společenských věd vstupují totiž do praxe zpravidla nepřímou, zprostředkovanou, po částech a často i se značným časovým odstupem. Přesto se můžeme pokusit alespoň obecně naznačit, čím marxistická sociologie přispěla rozvoji společenské praxe.

Ve své většině jsou nesporně přínosné konkrétní poznatky získávané z různých empirických výzkumů, které umožňují korigovat představy a upřesnit informace řídicích subjektů o společenských procesech v oblasti ekonomiky sociální politiky, kultury, ideově výchovné práce atd. Významné a v praxi využívané jsou rovněž poznatky o vývoji třídně sociální struktury společnosti, které upřesňují obraz dynamiky procesů sblížování a přesněji identifikují nové aspekty sociální diferenciací. Podobně jsou využívány konkrétní poznatky o vývoji životního způsobu a volného času. Nesporně zajímavé a pro praxi užitečné jsou rovněž informace o stavu veřejného mínění a společenského vědomí, dále údaje o vlivu a sledování hromadných sdělovacích prostředků apod. Prakticky využívány jsou i teoretické závěry z jednotlivých oblastí, včetně prognóz a hypotéz.

V ideově výchovné sféře jsou uplatňovány závěry kritických rozborů nemarxistické sociologie a dopadu buržoazní propagandy na společenské vědomí socialistické společnosti.

Je samozřejmé, že obsah zaměření i hodnocení „sociologické informace“ vstupující do praxe se mění v souvislosti s potřebami společnosti, a tedy v souladu s charakterem příslušné etapy jejího vývoje. S tím souvisí zdůvodněná odpověď na otázku: Kdy vlastně vzniká marxistická sociologie? Setkáváme se stále ještě s názorem, že sociologie vznikla až v šedesátých letech našeho století, že je to

tedy vlastně mladá věda, která se teprve vyvíjí ze svých dětských let a má proto právo na různé „dětské nemoci“ apod. Tento názor je zdůvodňován především institucionálně, tj. tím, že vlastně teprve před dvaceti lety začaly vznikat katedry, ústavy tohoto oboru, a tedy i obor sám. Otázka vzniku marxistické sociologie by mohla být hodnocena jako akademická, kdyby tak těsně nesouvisela s otázkou předmětu vědy a jejího vztahu k praxi. Právě praxe, a v našem případě především revoluční praxe dělnické třídy, je rozhodujícím hlediskem pro posuzování vzniku, obsahu i perspektiv každé společenské vědy. V tomto pohledu pak marxistická sociologie má hluboké kořeny již v raných pracích K. Marxe a B. Engelse. Otázky zákonitostí společenského vývoje, třídní sociální struktury, úlohy jednotlivých prvků této struktury ve společenském pohybu, procesy institucionalizace, formování společenského vědomí, jeho dialektická souvislost s praxí, determinovanost atd. patří k základnímu obsahu jejich práce. Řečeno slovy V. I. Lenina jsou zde tyto otázky řešeny poprvé v historii na skutečně vědeckém základě. Tím, že Marx a Engels objevili a docenili primární úlohu ekonomického faktoru v dialektice společenského pohybu, objevili současně klíč k možnosti cílevědomé činnosti člověka, ke smysluplnému a zdůvodněnému koncipování budoucího vývoje. Vědecké objevy klasiků se postupně staly základem ideologie dělnické třídy a vstoupily do jejího revolučního jednání. Do revoluční praktické činnosti této třídy vstoupily tedy také poznatky sociologického charakteru. Neboť hlavně poznatky o zdrojích sociální diferenciaci a charakteru sociální struktury, o třídách, jejich podstatě, o sociálních vztazích a vývoji, o aktivní úloze subjektu v dějinách, tvoří jádro předmětu sociologického přístupu ke společnosti. Vývoj a zájem o další sociologické pohledy pak souvisí s konkrétními potřebami revoluční praxe dělnické třídy.

V první etapě tohoto hnutí jde převážně o procesy osvojování si poznatků materialistického pojetí dějin (včetně teoretických poznatků sociologického charakteru). Klasikové jen málo používají specifické sociologické metody (např. práce B. Engelse *Postavení dělnické třídy v Anglii* je založena na rozsáhlém empirickém šetření, K. Marx použil anketu pro zkoumání postavení dělnictva). I když pracují s rozsáhlým empirickým materiálem, nejde zpravidla fakticky o sociologický výzkum, zejména ne v dnešním pojetí.

Nová etapa vstupu vědecké teorie (včetně sociologických poznatků) do praxe nastává v revolučním a zejména bezprostředně porevolučním období. Formování diktatury proletariátu, dělnického státu a s tím spojené další úkoly budování základů socialistické společnosti vycházejí z teoretických závěrů klasiků, obohacených o zobecněnou revoluční zkušenost. Tyto závěry se stávají direktivou, jsou transformovány do programu výstavby socialismu (např. kolektivizace, likvidace vykořisťovatelských tříd, změna antagonistické třídní struktury apod.). Opět zde — jako součást celé koncepce marxismu-leninismu — hrají důležitou úlohu sociologické poznatky o třídách, třídním boji, sociální struktuře, charakteristice jednotlivých sociálních skupin, společenských vztazích apod.

Další specifická situace pro vstup sociologických poznatků do praxe nastává při přechodu do etapy budování rozvinuté socialistické společnosti. Upevnění socialistických společenských vztahů vyžaduje především zdokonalení řídicích procesů, které nabývají na náročnosti, roste jejich komplexnost a dynamičnost. To staví společenskou vědu před požadavek doplnit teoretické poznatky, principy, závěry, jež sloužily jako základ koncipování programu výstavby základů socialismu, o konkrétní poznatky o jednotlivých společenských systémech, sférách, jevech a také hlouběji postihnout podstatné souvislosti nového sociálního

systému. Zejména tato situace vede k nebyvalému rozvoji sociologie. Umožňuje to jak její předmět, tak také především metoda sociologického výzkumu založená na analýze konkrétní situace.

Stojme-li před úkolem zhodnotit dosavadní vývoj marxistické sociologie z hlediska jejího přínosu pro praxi, je nezbytné přistoupit k tomuto úkolu z tohoto historického pohledu. Je to také odpověď na otázku vzniku marxistické sociologie a východisko pro formulování jejích úkolů pro další období.

Přitom je zřejmé, že uplynulá desetiletí budování socialismu u nás i v ostatních socialistických zemích stimulovala neobyčejně dynamický rozvoj sociologie. Nehledě na deformace a peripetie, které jsme u nás zaznamenali v šedesátých letech, vznikla postupně silná, kadrově a institucionálně dobře vybavená věda, která má předpoklady dalšího růstu a zdokonalování praktické užitečnosti. Ani v této oblasti není samozřejmě možné podřizovat vědecké bádání jen čistě prakticistním potřebám. To by vedlo k jednostrannosti a utilitarismu vědeckého poznání s negativními dopady na samotnou praxi. Každá věda si musí zachovat určitý odstup, nadhled od každodenní praktické činnosti lidí. Relativní samostatnost jejího vývoje je předpokladem koncipování smělých a reálných teorií, prognóz, hypotéz, alternativ, bez nichž nelze s perspektivou řídit společenský vývoj. Tato samostatnost je však jen relativní. Bez neustálého styku s realitou a bez prověřování poznatků v praxi (ovšem chápané jako historický proces, nikoli jako bezprostřední smyslová činnost), sklouzne každá věda k „planému fantazírování“, k akademismu, jenž se ve svých důsledcích projeví jako oprávněná kritika a nedůvěra vůči možnostem společenských věd vůbec.

Jestliže tedy posuzujeme dosavadní vývoj marxistické sociologie, musíme jej také hodnotit z hlediska toho, v jakém stavu tato věda je a co může udělat pro budoucnost, pro řešení nazrálých problémů společenského vývoje. Všeobecně se shodujeme v tom, že dosud nejsou využity všechny možnosti sociologického poznání, že toto poznání nevstupuje dostatečně účinně do praxe. V čem jsou příčiny tohoto stavu? Dosti často se u sociologů setkáváme s názory, že řídicí struktury nemají dostatečný zájem o výsledky naší práce, že nepřihlížejí k sociologickým poznatkům apod. Tyto názory jsou jen částečně pravdivé. Řídicí struktury mají, jak to plyne z povahy jejich práce, zájem především o takové informace, které mohou přispět k větší jistotě při rozhodování, mohou být užitečné pro řešení problémů a plnění příslušných úkolů. A zde je třeba otevřeně konstatovat, že poznatky tohoto druhu nejsou vždy k dispozici, že forma našeho poznání je často příliš poznamenána specifikou metody, že není komunikativní, že poznatky nejsou v dostatečně hodnotící poloze, neobsahují náměty řešení, jsou spíše jen popisné a tvoření prognóz a alternativ z tohoto základu je proto pracné. V takové situaci se řídicí pracovníci obracejí raději k osvědčeným zdrojům a metodám i za cenu určitého rutinérství a prakticismu. Je pravda, že v řadě případů nejsou poznatky sociologického charakteru (které jsou k dispozici, v přijatelné formě, nebo by mohly být takto snadno získány a významně by pomohly v oblasti řízení) příslušnými pracovníky uznávány a využívány. To má své příčiny ve stavu rozvoje naší vědy; bez jejich překonání nelze uvažovat o zlepšení využívání sociologického poznání v praxi.

1. Prvou příčinu spatřuji v určité jednostrannosti používaných metod sociologického výzkumu, které implikují popisnost a „průměrnost“ výsledků. Ty jsou pak málo analytické, nedotýkají se (nebo se dotýkají jen nepřímou) příčinných vztahů, a tím omezují možnosti razantnějšího vstupu do řídicích procesů. Souvisí to nejvíce se skutečností, že naše sociologické výzkumy jsou téměř výhradně založeny na statistické proceduře a s tím spojenými technikami dotazníku či ankety. Je samozřejmé, že tato metoda je velice efektivní, že odpo-

vidá hromadnému charakteru sociálních jevů. Současně však uchopení předmětu výzkumu touto metodou přináší určité nezbytné zjednodušení. Popis vybraných vlastností sociálních objektů statistickými znaky je více či méně přiměřený, zpravidla však zjednodušuje složitost problému a vede k „zprůměrnování“ pohledu na objekty. Tento zprůměrněný pohled ukazuje kvantitativní stránku věci, typické, netypické apod. Avšak zaniká v něm specifičnost objektů, jejich vnitřní charakter, rozpornost. Práce se statistickými daty odhaluje souvislosti zpravidla jen na úrovni korelačního vztahu, neumožňuje poznání příčinných souvislostí, a to často ani tehdy, kdy se tato možnost nabízí. Výsledky takovýchto výzkumů jsou zpravidla popisy stavu, doplněné statistickými tabulkami a ukazateli, bez další sociologické interpretace. Tím se ztrácí reálný a často objektivní obsah šetření, zprávy tohoto druhu zůstávají většinou nevyužity.

K zlepšení této situace by v příštím období mělo dojít jak zdokonalováním stávajících metod, tak zejména rozšířením metodických přístupů a širším využitím metod, jež umožňují hlouběji identifikovat stav zkoumaných objektů, jejich rozpornost, zájmy, dynamičnost. Patrně se zde neobejdeme ani bez použití některých sociálně psychologických postupů. Další možnosti spočívají v rozpracování a častějším používání typologické a zejména historické procedury: Ve spojení s metodami sekundární analýzy různých šetření a jejich závěrů by umožnily hlouběji proniknout k dynamice sociálních jevů, k jejich geneticko-vývojovému aspektu. To vše ovšem současně předpokládá, že výsledky sociologického poznání budou zpracovávány na obecnější rovině, že budou mnohem více než dosud syntetické, tedy budou mít podobu teoretických závěrů. Právě tato forma poznatků je pro sféru sociálně politického řízení vhodnější než tabulky a jejich víceméně jednoduché komentáře.

2. S tím souvisí druhá okolnost, jež zatím komplikuje využívání sociologického poznání v praxi. Je to neúplně rozvinutá teorie marxisticko-leninské sociologie. To si však vyžaduje podrobnější zdůvodnění. Etapa rozvoje marxistické sociologie, která je spojena s procesy budování rozvinuté socialistické společnosti, přinesla i řadu prací teoretického charakteru. Většina z nich se v té či oné podobě zabývá otázkou vztahu marxistické sociologie a filozofie, zejména vztahem marxistické sociologické teorie a historického materialismu. Současná stanoviska v tomto ohledu jsou dostatečně známa. Je možno říci, že jde o dva názory, které se liší jen částečně. Prvý tvrdí, že historický materialismus je filozofickou i sociologickou koncepcí, že je nejobecnější marxisticko-leninskou sociologickou teorií. Tento názor respektuje fakt, že historický materialismus se zabývá zákonitostmi vývoje lidské společnosti, společenskými vztahy, třídně sociální strukturou a podmíněností jejich dynamiky a vývoje. Z hlediska stupně obecnosti má vyjádření těchto zákonitostí podobu nejobecnějších závěrů o zákonitostech společenské formy pohybu hmoty. Kategorie, pojmy, teze historického materialismu jako nejobecnější marxistické sociologické teorie vstupují do nižších rovin obecnosti sociologického poznání nejen svým metodologickým, ale především věcným obsahem. Je možno na ně navazovat pojmy a teze v oblasti sociologického zkoumání sociální struktury, jednotlivých společenských útvarů a oblastí.

V druhém přístupu je historický materialismus definován jako povýtce filozofická koncepce, která je metodologickým východiskem a základem marxistické sociologie jako nejobecnější speciální společenské vědy, vybavené vlastní teorií, kategoriemi, pojmy, tezemi, na něž navazují roviny nižšího stupně poznání. Toto stanovisko pokládám za diskusní zejména v tom ohledu, že odděluje historický materialismus po obsahové stránce od ostatních rovin sociologického

poznání. Souvisí to s faktem, že marxisticko-leninská sociologie — přesto, že existuje mnoho teoretických prací — zatím nemá konzistentní obecnou teorii, která by dostatečně široce vymezovala její předmět. Za teorii nelze, podle mého soudu, v tomto případě pokládat souhrn různých teoretických úvah, monografií či studií. Teorie vědy, pretendující na relativně ucelený pohled na objekt svého zájmu, kladoucí si za cíl postižení a definování hlavních vývojových zákonů, musí mít podobu systému. Jedině tak může přispět k účinnějšímu, komplexnějšímu a také perspektivnějšímu řízení společenských procesů, než to umožňují dílčí teorie, závěry či jednotlivé výzkumy. Teorií tohoto typu je právě historický materialismus. Ve vztahu k potřebám praxe má však dosti obecnou povahu, nemá zatím formulované zákonitosti nižšího stupně obecnosti, zákonitosti vývoje a fungování jednotlivých společenských oblastí a celků.

Úkolem naší další práce v oblasti obecné sociologie proto musí být především postupné zobrazení této „jemnější“ síť společenských zákonů, tedy vypracování konkrétnější sociologické teorie společenského vývoje. Jde o požadavek zdůvodněného rozvoje historického materialismu směrem k dílčím společenským celkům. Přitom při vymezování těchto zákonů nevystačíme s povšechným konstatováním souvislosti mezi určitými jevy. Je nezbytné postupně budovat teorii, která je založená na explicitní formulaci kauzálních souvislostí. To současně znamená, že musíme pokračovat v konkrétních sociologických výzkumech a využívat jejich dílčích poznatků i poznatků dalších společenských věd, zobecňovat je, syntetizovat a vytvářet tak poznatkové předpoklady pro koncipování obecné marxistické sociologické teorie.

Podle mého soudu tedy marxistická sociologie stojí před úkolem vybudovat svoji obecnou speciální teorii. Tento úkol je řešitelný jen postupným, ale neustálým „spojováním“ historického materialismu a dílčích sociologických poznatků. Pokud taková teorie nebude dostatečně rozpracována, musí funkci nejobecnějšího teoretického sociologického zobrazení společenského pohybu plnit právě historický materialismus.

V této souvislosti je třeba se ještě vyjádřit k tomu, že v naší sociologii převládá představa její trojúrovňové výstavby, vyjadřující rozdílné úrovně obecnosti poznání. Tato představa je však pouze pomocným schématem. Předně neexistují ostré hranice mezi jednotlivými rovinami. Procesy sociologického poznání, zejména na úrovni úsekových sociologií, většinou přesahují představu jakési střední úrovně teorií. Je to dáno již předmětem úsekových sociologií, které obsahují jak jednotlivé, relativně samostatné sociální systémy (např. sociologie rodiny), tak také sociální jevy širokého rozsahu (sociologie kultury, volného času apod.). Není proto vhodné svazovat badatelskou práci v sociologii se schématem tří či čtyřúrovňové výstavby sociologického poznání. Tato představa je jen pomocné schéma, vhodné hlavně pro pedagogickou činnost. Vytváření obecné marxistické sociologické teorie musí zahrnovat různé úrovně poznání a jeho ověřování v procesu praktické činnosti. Do formování teorie je proto třeba programově zahrnout zobecnění a využívání vědeckého poznání v řídicích společenských procesech. Úkol dopracovat obecnou marxistickou sociologickou teorii pro oblast vývoje a fungování relativně samostatných částí společenského systému předpokládá souběžné upřesňování specifiky vlastního předmětu sociologie. V této oblasti je nezbytné pokročit dále — od zatím spíše gnozeologického chápání předmětu k vymezování obsahově věcnému. Často je totiž sociologie definována jako věda, která zkoumá zákonitosti společenského vývoje a mechanismy jejich projevu v konkrétně historických podmínkách. Důraz je přitom kladen na poznání „mechanismů“, pro něž má sociologie k dispozici specifické metody. S tím je možné souhlasit. Současně se však tato

specifikace ukazuje jako nedostačující. Není totiž jasné, kterých společenských zákonů se takto vymezený předmět týká. Vztahuje se tedy například i na ekonomické zákony společenského vývoje, zákony sociálně politického vývoje atd.

V čem je specifika sociologického pohledu? Podle mého soudu jsou předmětem sociologie sociální vztahy, procesy, sociální struktura apod. Proto je mimořádně zajímavá diskuse probíhající v sovětské i naší odborné publicistice a věnující se otázkám pojetí „sociálního“. Sociální zde zřejmě vyjadřuje „koncentrované“ vlastnosti nositelů, plynoucí ze vztahové stránky jejich vzájemných styků. Působí jako faktor „zprostředkování“ mezi základními společenskými sférami, hlavně mezi sférou ekonomiky a politiky. Výzkum specifiky a úlohy sociální sféry je proto velmi perspektivní nejen pro propracování předmětu sociologie, ale i pro praktické účely. Neobejde se zřejmě bez interdisciplinární spolupráce zejména se sociálními psychology.

Další zdokonalení teoretické vybavenosti marxisticko-leninské sociologie, které pokládám za důležitou podmínku jejího účinnějšího využití v řídicích procesech výstavby rozvinuté socialistické společnosti, zahrnuje tedy upřesnění vztahu předmětu sociologie k ostatním disciplínám marxismu-leninismu a rozpracování jeho obsahu.

3. Poslední okolnost, která ovlivňuje využívání sociologických poznatků v praxi, souvisí s rovinou jejich hodnocení. Pro praktickou řídicí a politickou práci je mimořádně důležité hodnocení dosažených poznatků z pozic strategických cílů budování rozvinuté socialistické společnosti. To samozřejmě předpokládá již určitou orientaci výzkumné a badatelské činnosti na ta témata a problémy, které jsou společensky nejen aktuální, ale také svým významem klíčové. V tomto ohledu se nám ne vždy daří zkoumat podstatné problémy. Náš sociologický výzkum i badatelská orientace jsou z hlediska tematického do značné míry tradiční. To sice umožňuje návaznost poznatků, postžení trendů a širších souvislostí, avšak často našemu zájmu unikají ty problémy, které jsou pro společenský vývoj naléhavější. Bez politického pohledu na tematickou orientaci a průběžné hodnocení poznatků nelze zdokonalit naši odbornou práci. To současně vyžaduje, aby sami sociologové byli společensky a politicky angažovaní, aby svůj odborný zájem a erudici spojovali s politikou strany a programem budování rozvinuté socialistické společnosti.

Tyto tři příčiny, které podle mého soudu negativně ovlivňují využívání sociologie v praxi (tj. jednostranná metodologie, nedostatečně rozvinutá teorie a nedostatečný politický přístup k problematice výzkumu), vymezují rovněž hlavní úkoly, na něž se musíme v příštím období soustředit ve všech institucích, na všech odborných pracovištích. Je nanejvýš žádoucí, abychom dosáhli **takového** rozvoje sociologického poznání, které přispěje a umožní koncipovat náročné, komplexní a reálné prognózy našeho společenského rozvoje. K tomu musíme směřovat i cestou zdokonalování vzájemné výměny poznatků a zkušeností mezi sociology. Velkou úlohu v této oblasti má zejména Sociologická společnost při ČSAV. Avšak i zde vidíme poněkud jednostrannou orientaci zájmu většiny sociologů k metodologickým otázkám poměrně úzké tematiky. Zejména otázky rozvoje sociologické teorie jsou málo diskutované. Samozřejmě platí, že diskuse se může smysluplně rozvíjet jen tehdy, je-li o čem diskutovat, tj. jsou-li vytvořena dostatečně konzistentní, vědecky zdůvodněná stanoviska, vědecké hypotézy. Ty mohou být srovnávány, vyvraceny, dokazovány. Ukazuje se, že právě tento typ závěrů postrádáme, proto také diskuse neprobíhají vůbec nebo nejsou na potřebné úrovni.

Další etapa rozvoje naší společnosti vyžaduje tvořivý přístup v oblasti

společenských věd. Za téměř čtyřicet let svého vývoje si sociologie vytvořila dostatečný prostor pro to, aby plně projevila své potence a přispěla ke komplexnímu poznání zákonitostí výstavby socialistické společnosti.

Резюме

Ф. Зих: Заметки к процессу формирования предмета марксистско-ленинской социологии

Напряженные задачи строительства социалистического общества требуют дальнейшего развития общественных наук. Углубленное познание научно-исследовательских связей общественной жизни требует усовершенствования исследовательского труда в области марксистской социологии.

Большинство социологических знаний из разных областей изучения общественной жизни с успехом используется в общественной практике. Для усовершенствования их приобщения к управленческим процессам, однако, необходимо создать определенные условия.

Во-первых, необходимо усовершенствовать методику социологических исследований, преодолеть некоторую односторонность их до сих пор преимущественно статистической методики.

Далее необходимо развивать теорию марксистской социологии. Автор при этом исходит из точки зрения, что наиболее общей марксистской социологической теорией является исторический материализм. Дальнейшее развитие этой теории заключается в выявлении и эксплицитной формулировке законов низшей ступени общности, в создании социологической теории как системы познанных законов объективной общественной реальности. Это возможно на основе постоянной конфронтации и соединения конкретных знаний об общественных явлениях с теорией марксизма-ленинизма и их постоянной проверки на практике.

Дальнейшей предпосылкой усовершенствования приобщения социологического знания к практике является удовлетворение требованию политической оценки в социологии.

Дальнейшее развитие социологии, социологической теории и метода предполагает сделать более интенсивными специальные дискуссии. Практическое значение социологического знания постоянно растет, эта наука должна поэтому постоянно совершенствовать свои методические инструменты, способность общественной коммуникации и приобщения к управленческим процессам.

Summary

F. Zich: Comments on the Formation of the Subject of Marxist-Leninist Sociology

The demanding tasks connected with building up a socialist society necessitate the further development of social sciences. A deeper understanding of the research implications of social life presupposes an improvement of research work in the area of Marxist sociology.

The greater part of sociological findings from various areas of social-life research are successfully applied in social practice. Of course, their more effective penetration into managerial processes requires the creation of certain conditions.

First of all, the methodology of sociological research must be improved and a certain onedidedness of its hitherto predominantly statistic methodology must be overcome.

It is also of essential importance to develop the theory of Marxist sociology. The deliberations presented here are based on the assumption that historical materialism is the most general Marxist sociological theory. The further development of this theory consists in the discovery and explicit formulation of laws on a lower level of generality, in the elaboration of sociological theory as a system of disclosed laws of objective social reality. This is possible on the basis of a continuous confrontation and connection of concrete findings about social phenomena with the theory of Marxism-Leninism and their current verification in practice.

A further precondition of improving the penetration of sociological knowledge into practice is the respect for the claim of political evaluation in sociology.

The further development of sociology, sociological theory and method calls for more intensive professional discussions. The practical importance of sociological knowledge is continuously rising — this is why this science must currently improve its methodical equipment, its capability of social communication and penetration into managerial processes.